

91/033

LOUW, Anna: Evolution from occupational association to professional institute = South Afr.J.Libr.Inf.Sci. 58.vol. 1990. 2.no. 147-154.p. Bibliogr. 35 tétel.

A Dél-afrikai Köztársaság könyvtáros egyesületének fejlődése

Egyesület -könyvtári -nemzeti

Tíz évvel azután, hogy a South African Library Association (SALA) South African Institute for Librarianship and Information Science (SAILIS) néven újjáalakult, a szerző megvizsgálja az egyesület történetét és fejlődését. A SALA a könyvtárak és könyvtárosok ügyében érdekelt egyének és szervezetek egyesülete volt, míg a SAILIS egy szakmai szervezet, amelyet szakmai képesítéssel rendelkező tagok irányítanak. A fejlődést a "professzionizmusról" és a az egyesület további "professzionizálásáról" kifejtett gondolatok fényében tekinti át.

(Autoref.)

Lásd még 15

KÖNYVTÁRAK ÉS TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK

Nemzeti könyvtárak

91/034

JAKAC-BIZJAK, Vilenka: Nacionalna knjižnica na razpotju = Knjižnica. 33.vol. 1989. 3/4.no. 157-166.p. Bibliogr. 7 tétel.

Res. angol nyelven

Nemzeti könyvtárak válaszüton

Gépi információkeresési rendszer; Nemzeti könyvtár

A cikk azt vizsgálja, hogy mi a nemzeti könyvtárak szerepe a tájékoztatási rendszerekben. A modern információs rendszerekhez való alkalmazkodás érdekében újra kell gondolni tevékenységi körüket. A ljubljanoi Nemzeti és Egyetemi Könyvtár (Narodna in universitetna knjižnica) kialakította egy minden információs igényt kielégítő, hatékony tájékoztatási rendszer feltételeit.

(Autoref.)

Egyetemi és felsőoktatási könyvtárak

91/035

BROGAN, Martha L.: Trends in international education: new imperatives in academic librarianship = Coll.Res.Libr. 51.vol. 1990. 3.no. 196-206.p. Bibliogr.

Irányzatok a nemzetközi oktatásban: új követelmények az egyetemi könyvtárosság terén

Egyetemi könyvtár; Együttműködés -nemzetközi; Idegen nyelvű irodalom; Oktatásügy

Az egyetemi könyvtárnak az oktatás szolgálatában kell állnia, rugalmasan alkalmazkodva minden tantervi változathoz. Az amerikai felsőoktatási rendszerben az oktatás nemzetközi vonatkozásainak kérdései öt pontban foglalhatók össze, s ezek jelentős hatással vannak az egyetemi könyvtárakra is.

1. Az idegennyelv-oktatás rendszerének korszerűsítése révén az egyes szintek szervesen épülnek egymásra. Míg korábban általában német, francia vagy spanyol volt a választott nyelv, az utóbbi időben számottevően megemelkedett a japánul, kínaiul vagy oroszul tanulók száma, a német nyelv iránti érdeklődés viszont visszaesett. Ezen tendenciákhoz alkalmazkodnia kell az egyetemi könyvtár nyelvanyag gyűjteményének. Megfigyelhető továbbá az idegennyelvű szakirodalom iránti igény megnövekedése, például a japán gazdaságról vagy a német műszaki eredményekről szóló műveket egyre gyakrabban keresik a könyvtárban.

2. Korábban kevesen éltek azzal a lehetőséggel, hogy egy-két szemesztert külföldi egyetemen hallgassanak, lehetővé téve az illető ország kultúrájának megismerését, a népek közötti kapcsolatok kialakítását. Ma már a képzési rendszer-

be iktatva a tudás megszerzését célozza, a nemzetközi tapasztalatok hasznosítását van hivatva előmozdítani. A diákcseré programokra vonatkozó tudnivalókról az egyetemi könyvtárban lehet tájékozódni, csakúgy mint az egyes országok gazdasági-társadalmi viszonyairól.

3. "Nemzetköziesített" tantervek kidolgozása és bevezetése az egyetemeken tág lehetőségeket nyújt a hallgatóknak a sokoldalú tudás megszerzésére. A vendéghallgatók is könnyebben tudják tanulmányaikba iktatni a külföldi képzést. A könyvtárnak biztosítania kell a nemzetközi információszolgáltatáshoz való hozzáférést.

4. Az Egyesült Államok egyetemén tanuló külföldi diákok szerepe nem hanyagolható el az oktatásban. Saját tapasztalataik, ismereteik révén lehetővé válnak a többszemponú elemzések. Hatékonyságuk segítésére a könyvtárnak minden olyan adatot szolgáltatnia kell, amely alátámasztja a külföldi helyzet értékelésének egyes állításait.

5. A technikai segítség és a nemzetközi fejlesztés az utóbbi évtizedekben főleg a fejlődő országok támogatását jelenti, ezek általában közgazdasági, élelmiszeripari, biotechnológiai és számítástechnikai programok. A könyvtárosok szerepe nem korlátozódik e vonatkozásban az információszolgáltatásra, tevékenyen részt kell venniük a könyvtári munka megszervezésében, a könyvtári személyzet képzésében.

Az Egyetemi és Tudományos Könyvtárak Egyesülete (Association of College and Research Libraries) vezető szerepet vállal a feladatok összehangolásában, kapcsolatot tart a nemzeti és nemzetközi szervezetekkel, közvetít a könyvtáros cserekapcsolatokban, segít a megfelelő intézmények kiválasztásában, szakmai felügyeletet, szakértőket biztosít az említett kérdésekben, tanácsokat ad az alapítványok, támogatások, ösztöndíjak megszerzéséhez, kidolgozza az egyetemi könyvtárosok képzésére vonatkozó irányelveket.

(Pappné Farkas Klára)

Lásd még 3, 19, 69, 71, 89, 93

Közművelődési könyvtárak

91/036

SHAW, Martyn: Top Valley: a joint-use success story = Sch.Lib. 38.vol. 1990. 2.no. 51-55.p.

Sikeres kettős funkció: a Top Valley Joint Library, Nottingham

Iskolai könyvtár; Kettős funkciójú könyvtár; Megyei könyvtár

A többfunkciójú könyvtár kézenfekvő ötlete mintegy száz éves, mégis kevés sikerrel működő ilyen könyvtárról számol be a szakirodalom. E kevesek közé tartozik a Top Valley közművelődési és iskolai könyvtár az angliai Nottingham északi peremén. A hét négy napján egyszerre tudja fogadni a neki helyet adó középiskola tanulóit és a helyi lakosokat - ezt körültekintő elhelyezéssel és berendezéssel, valamint hozzáértő személyzettel és jól szervezett munkabeosztással érték el.

A város két közeli, de egymástól elkülönülő lakótelepe 16 ezer lakosának könyvtári ellátását nehéz volt megoldani. 1976-ban a két terület között elhelyezkedő középiskola igazgatója felajánlotta, hogy az iskolai könyvtár helyiségeit megnyitja a környék lakossága előtt, s ezt a javaslatot a megyei könyvtár elfogadta. Azonban a könyvtár épületen belüli elhelyezkedése sok gondot okozott, ezért a nyolcvanas évek elején, mikor erre anyagi lehetőség adódott, a földszinti előtérből nyíló néhány helyiséget átépítették, és 1983-ban ide költöztették az állományt. Így a könyvtár az iskola és az utca felől is megközelíthető lett, ettől kezdve a forgalom megduplázódott. Az összenyitott, 600 m²-es helyiséget úgy rendezték be, hogy a könyvtárba más-más céllal jövők ne zavarják egymást.

Sikerült elkerülniük azt a gyakori hibát, hogy közös falakon belül párhuzamos szolgáltatásokat szervezzenek a különböző olvasói rétegeknek, márpedig ez a kettős funkciójú könyvtár egyik kulcskérdése. A könyvtár élén a megyei könyvtár által kinevezett szakképzett könyvtáros áll, aki mindkét olvasói csoportnak nyújtott szolgáltatásokat megtervezi, és az iskolaigazgatónak, valamint a könyvtári szakfelügyeletnek is felelősséggel tartozik. Mellette hat főállású ill. részmunkaidős könyvtáros asszisztens dolgozik.

A könyvtár az oktatáshoz szükséges anyagot az iskola költségvetéséből veszi meg, a tanárokkal egyetértésben. A pedagógusok emellett a megyei taneszköztárat is igénybe vehetik. A közművelődési könyvtári funkció ellátásához pedig a megyei könyvtár a körzet hat könyvtárának kö-

zösen gyarapít, s az anyag egy részét letétként vándoroltatja közöttük.

A megye fizeti továbbá az újságokat, zenei kazettákat és a számítógépes információszolgáltatást (PRESTEL, NERIS stb.). A különböző források ellenére a Top Valley-ben alapelv, hogy minden olvasó mindenhez hozzáférhet, ami főleg az iskola számára nagy nyereség. Az állományon kívül a könyvtár használóképzést biztosít a diákoknak, továbbá a környék időseit és betegeit testreszabott szolgáltatásokkal látja el (pl. letét kihelyezése az idősök otthonába stb.). Külön foglalkozik a kisgyerekekkel és az elemi iskolásokkal is, akik így a középiskola első osztályába kerülve már otthonosan mozognak a könyvtárban.

(Kaposváriné Dányi Éva)

Lásd még 54, 77, 81

Tudományos és szakkönyvtárak

91/037

CHEN, Ching-chih: Bibliotheca Alexandrina comes to life again after 2,000 years: Is there a place for new information technology? = Microcomp.Inf.Manage. 7.vol. 1990. 1.no. 75-82.p. Bibliogr.

2000 év elmúltával újra életre kel az Alexandriai Könyvtár: van-e helye benne az új információtechnológiáknak?

Lásd még: KDSZ 88/606

Általános tudományos könyvtár; Információtechnológia; Könyvtárápület -tudományos és szakkönyvtári

Az Unesco és a Nemzetközi Építész Szövetség (International Union of Architects) 1988-ban pályázatot írt ki a III. évezred fordulójára újra felépítendő Bibliotheca Alexandrina épületének megtervezésére. Az első díjat egy nemzetközi team nyerte el, mely a Shohetta Arkitektur Landskap and Associates of Norway képviselőjében nyújtotta be tervét.

A győztes pályamű az ősi egyiptomi kultúra és Alexandria város beható tanulmányozásán alapul. Alakja - döntött korong - a Napot szimbolizálja, elhelyezkedése az emberi kultúra fejlődé-

sére utal az időben: a korong alsó pereme a földre süllyed, a másik kiemelkedik. A korong síkja a tenger felé néz.

Az olvasókat a központi, Callimachusról elnevezett terem fogadja majd. Itt lesznek az olvasószolgálati pultok, a kölcsönzési adminisztráció, az OPAC katalógusok, itt lehet majd a külföldi gépi adatbázisokban keresni és fénymásolatot csinálni. Innen lehet majd az audiovizuális és elektronikus médiák részlegébe és a zenei részlegbe belépni. Mindkét részlegben a személyzet fogja a dokumentumokat és a berendezéseket az olvasók rendelkezésére bocsátani, és e kölcsönzési műveleteket a központi nyilvántartásba is bevezetik majd terminálok segítségével, hogy védekezzenek a lopások ellen. A helyiségek huza-loszása, megvilágítása, berendezése flexibilis lesz, hogy az eszközök technikai fejlődéséhez alkalmazkodni tudjon.

A tervezés alapelveit ismertető dokumentum, mely 1988-ban készült, a nem-könyvjellegű dokumentumok részlegeiben még a hagyományos technikai megoldásokkal számol, az optikailemez-technika tervezését mint a jövő feladatát említi meg. Ezen az idő már túllépett, már a tervezés szakaszában figyelembe kell venni az interaktív médiákat és a multimédiákat mint alkalmas és lehetséges eszközöket akár az ősi kultúra megismerésében is.

(Kaposváriné Dányi Éva)

Lásd még 14

Iskolai könyvtárak

91/038

TURK, Marija: Status šolskih knjižnic in knjižničarjev na osnovnih šolah v občini Novo mesto = Knjižnica. 34.vol. 1990. 1/2.no. 75-78.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Iskolai könyvtárak és az iskolai könyvtárosok helyzete Novo mestóban

Iskolai könyvtár; Könyvtárosi hivatás

A cikk az iskolai könyvtárak helyzetét és teljesítményét tárgyalja a jugoszláviai Novo mestóban. A körzet iskolai könyvtárainak küldött kér-

dőfv alapján összehasonlíttja az iskolai könyvtárakra vonatkozó normatívákat az illető könyvtárak tényleges működésével.

(Autoref.)

91/039

ŠAUPERL-ZORKO, A. - PETRONIO, A. - KUSCE, V.: Šolske knjižnice v Kopru in knjižnice šol z Italijanskim učnim jezikom na obali = Knjižnica. 34.vol. 1990. 1/2.no. 63-74.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Szlovén iskolai könyvtárak Koperben; olasz iskolai könyvtárak Koperben, Izolán és Piranban

Iskolai könyvtár; Összehasonlító könyvtártudomány

Tizennégy szlovén elemi- és középiskolai könyvtárat vizsgáltak meg Koperben, és hat olasz elemi- és középiskolai könyvtárat Koperben, Izolában és Piránban. Jóllehet ezek jelentős méretű állománnyal rendelkeznek, nem funkcionálnak iskolai információs központokként. A szlovén iskolai könyvtárak mindegyike jól működik, elsősorban az aránylag jól képzett szakmai személyzetnek köszönhetően, de a kölcsönös segítségnyújtásnak is sokat köszönhetnek. Az olasz iskolai könyvtárakban sokkal rosszabb a helyzet: a könyvtárosokat nem képzik, így ezek nem "profik" módon vezetik a könyvtárakat. Az iskolai könyvtárak legnagyobb gondja a pénzhiány. Csak kevés számú új könyvet tudnak vásárolni, állandóan helyhiánnyal és a megfelelő berendezések hiányával küszködnek. A problémák forrása az a tény, hogy az iskolai könyvtáraknak még mindig nem határozták meg az oktatási rendszerben betöltött helyüket.

(Autoref.)

Egyéb könyvtárak és tájékoztatói intézmények

91/040

DOLENC, Ivana - KERNEL, Irena: Bolnišnične splošnoizobraževalne knjižnice in njihiva terapevtska vloga v procesu zdravljenja = Knjiž-

nica. 34.vol. 1990. 1/2.no. 45-61.p. Bibliogr. 14 tétel.

Res. angol nyelven

Kórházi könyvtárak Szlovéniában és szerepük az orvosi kezelési folyamatban

Beteg olvasó; Jogszába -könyvtárügyi; Közművelődési könyvtár; Különgyűjtemény -orvostudományi; Szolgáltatások

A közművelődési könyvtárak aránylag magas szakmai színvonalat értek el Szlovéniában, de a specializált szakkönyvtárak még mindig kezdetlegesek. A szlovén könyvtári törvény meghatározza a szakosított közművelődési könyvtárak feladatait. A központi közművelődési könyvtárak feladata minden olyan könyvtár típus fejlesztése, amelyik felelősségi körükbe tartozik. A szlovén közművelődési könyvtárak normatívái szintén előírják, hogy a beteg olvasókra különös gondot kell fordítani. Sajnos azonban ezen szakosított közkönyvtárakra irányulóan semmiféle szisztematikus munkát nem végeztek.

(Autoref.)

91/041

GERMERAAD, G.: Ondernemers hebben geen boodschap aan ontsluitingstechniken. "A business library in the Netherlands" = Bibl.Sam. 18.jg. 1990. 7/8.no. 287-291.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Üzleti (vállalkozói-gazdasági) könyvtár Hollandiában

Közművelődési könyvtár; Különgyűjtemény -közgazdasági; Szakkönyvtár -közgazdasági

A szerző azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a holland közművelődési könyvtárak miért nem nyújtanak több szolgáltatást az üzleti élethez. Az angol nyelvterületű országok példáját követve a Rotterdami Városi Könyvtár megtette az első lépéseket egy üzleti könyvtár létrehozására. A szerző ismerteti a könyvtár létrejöttét, funkcióit és a jövőre vonatkozó terveit.

(Autoref.)

Lásd még 46